

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лісового господарства та екології

Кафедра біології та захисту лісу

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ХОМ'ЯК ВАЛЕНТИН СЕРГІЙОВИЧ

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК 630*6 (477.42)

(індекс)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**«Аналіз фінансово-господарської діяльності ДП «Ізяславське
ЛГ» в умовах економічної нестабільності»**

(тема роботи)

205 – лісове господарство

(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи

Швець Марина Василівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

к.б.н.

(науковий ступінь, вчене звання)

Житомир – 2021

Висновок кафедри _____
за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри №__ від «_» грудня 2021 р.

Завідувач кафедри _____

д.б.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Житова Олена Петрівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

«___» грудня 2021 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **Хом'як Валентин Сергійович** захистив
(прізвище, ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Хом'як В.С. : «Аналіз фінансово-господарської діяльності ДП «Ізяславське ЛГ» в умовах економічної нестабільності». Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 205 – лісове господарство. – Поліський національний університет, Житомир, 2021.

У кваліфікаційній роботі проаналізовано основні аспекти економічної діяльності лісгосподарського підприємства в умовах економічної нестабільності за період 2018-2020 рр. Встановлено, що доходи від реалізації лісопродукції скоротилися на 12,9 %, у зв'язку із зниженням обсягів лісозаготівель, нестабільності ринку деревини, а також зниження рівня цін і коливання національної валюти. В умовах економічної нестабільності ринку підприємство здійснило оптимізацію чисельності персоналу лісового господарства на 13,1 %, що дало можливість зменшити фонд оплати праці лісгоспу на 16,4 %. і підвищити рівень продуктивності праці на 100,4 %. Водночас негативною тенденцією є зниження рівня середньомісячної заробітної плати на 3,9 %. Встановлено, що фінансово-господарська діяльність підприємства є фінансово незалежною від зовнішніх джерел фінансування та спроможна забезпечити платоспроможність та ліквідність лісгоспу. Показник фінансової автономії становить 46 %. Чистий фінансовий результат підприємства за підсумками 2020 року зменшився на 21,2 % у порівнянні із 2018 роком. Показник рентабельності також знизився на 3,8 %. Падіння чистого прибутку та рентабельності характеризує погіршення фінансового стану та ефективності господарської діяльності підприємства.

Ключові слова : ефективність, економічний аналіз, діяльність підприємства, нестабільність, лісопродукція, рентабельність, фінансові результати.

ANNOTATION

Homyak V. S.: «Analysis of financial and economic activities of SE «Izyaslav forestry» in conditions of economic instability». Qualification work to obtain an educational master's degree in specialty 205 – forestry. – Polissia National University, Zhytomyr, 2021.

In the qualification work analyzes the main aspects of the economic activity of the forestry enterprise in conditions of economic instability for the period 2018-2020. In conditions of the economic instability of the market, lower prices, and fluctuations in the national currency the state enterprise optimized the number of forestry personnel by 13.1 %, which made it possible to reduce the salary fund of the forestry by 16.4 %. and increase productivity by 100.4 %. At the same time, the negative trend is a decrease in the level of average monthly wages by 3.9 %. It is established that the financial and economic activity of the enterprise is financially independent of external sources of financing and is able to ensure the solvency and liquidity of forestry. The rate of financial autonomy is 46 %. The net financial result of the company in 2020 decreased by 21.2 % compared to 2018. Profitability also fell by 3.8 %. The decline in net profit and profitability characterizes the deterioration of the financial condition and efficiency of the economic activity of the enterprise.

Key words : efficiency, economic analysis, enterprise activity, instability, forest products, profitability, financial results.

ЗМІСТ

Анотація...	3
Умовні позначення і скорочення...	6
Вступ...	7
РОЗДІЛ 1. СТИСЛА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОСЛІДЖУВАНОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	9
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ	13
РОЗДІЛ 3. ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ.....	18
3.1. Обсяги виробництва та реалізації продукції а також забезпеченість виробничими потужностями підприємства.....	18
3.2. Аналіз фінансової стійкості, та платоспроможності підприємства	23
3.3. Аналіз фінансових результатів та рентабельності діяльності ДП «Ізяславське ЛГ»	25
Висновки	28
Рекомендації для виробничої діяльності.....	30
Список використаних джерел літератури...	31
Додатки...	34

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ І СКОРОЧЕННЯ

табл. – таблиця;

тис. грн – тисяч гривень;

рис. – рисунок;

п.с. – пункти структури;

ДП – державне підприємство;

ЄСВ – єдиний соціальний внесок

ЛГ – лісове господарство;

лісопродукція – лісогосподарська продукція.

ВСТУП

В сьогоденнішніх умовах на підприємствах лісової галузі спостерігається досить нестабільна ситуація, за якої у лісових екосистемах формується незбалансованість еколого-економічних чинників [27, 29, 38]. Важливими факторами погіршення ефективності управління підприємствами лісової галузі є невизначеність планування в умовах нестабільної нормативної бази, кон'юктури ринку, курсу національної валюти [13, 23]. Основним завданням є раціональна оцінка стану ведення фінансово-господарської діяльності на підприємствах лісової галузі.

Актуальність роботи полягає в дослідженні господарсько-економічного стану суб'єкта господарювання, оцінці основних економічних показників діяльності, їхньої взаємозалежності, впливу на основні результати ведення лісового господарства в умовах сучасного ринку.

Мета роботи – дослідження фінансового стану та процесів господарської діяльності ДП «Ізяславське ЛГ» в умовах нестабільності ринку лісопродукції і визначення основних факторів, які впливають на показники ефективності ведення лісового господарства.

Реалізація поставленої мети базувалась на основних *завданнях*:

- Діагностувати основні економічні процеси і фінансові результати у ДП «Ізяславське ЛГ» за 2018–2020 рр.
- Проаналізувати основні економічні фактори, які впливають на оцінку фінансово-економічного стану підприємства.
- Визначити зв'язок між основними показниками, які впливають на базові показники виробничої діяльності лісгоспу.
- Зробити висновки щодо проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності ДП «Ізяславське ЛГ» за 2018–2020 рр.

Об'єкт досліджень – господарська та економічна діяльність ДП «Ізяславське ЛГ» в умовах економічної нестабільності ринку.

Предмет досліджень – дослідження та оцінка фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Методи досліджень. У кваліфікаційній роботі були використані розрахунково-аналітичні, математичні, графічні, табличні, статистичні, трендовий методи.

Перелік публікацій автора за темою дослідження:

1. Petrashuk M. Ya., **Номьяк V. S.**, Levchenko V. A., Bondarchuk B. O. Analysis of modern financial and economic activity of State forestry enterprises. *Сучасні проблеми лісового господарства та екології: шляхи вирішення* : зб. матеріалів доп. учасн. Міжн. наук.-практ. Конф. Житомир: Поліський національний університет, 2021. С. 136–138.

2. Shvets M. V., Petrashuk M. Ya., **Номьяк V. S.**, Levchenko V. A., Bondarchuk B. O. The results of economic and financial activities of State forestry enterprises in the Zhytomyr region. *Екосистемні послуги лісів та урболандшафтів* : зб. матеріалів доп. учасн. Міжнар. наук.-практ. конф. Київ : Нубіп, 2021. С. 124–125.

3. Хом'як В.С. Аналіз фінансово-господарської діяльності ДП «Ізяславське ЛГ» в умовах економічної нестабільності. *Ліс, наука, молодь* : зб. матеріалів учасн. наук.-практ. конф. Житомир : Поліський університет, 2021. С. 235.

Практичне значення одержаних результатів

Результати виконаної роботи при проведенні господарсько-економічного аналізу є базою для майбутнього планування раціональної і ефективної діяльності лісгоспу, здійснення оптимізації видатків, поліпшення ефективності управлінської політики.

Структура та обсяг роботи. Випускна кваліфікаційна робота має вступ, три основні розділи, висновки і пропозиції лісгосподарському підприємству та додатки. Оформлена на 44 сторінках комп'ютерного тексту, з них основна частина – на 33 сторінках. Список використаних літературних джерел – 41.

РОЗДІЛ 1 СТИСЛА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОСЛІДЖУВАНОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Ізяславщина – лісистий регіон, на території якого успішно функціонує Ізяславське лісове господарство (рис. 1). Адреса підприємства: Хмельницька обл., м. Ізяслав, вул. Михельська, 32 (izyslav@ukr.net).

Пріоритетним завданням лісгоспу є масштабне відтворення лісових масивів. Основними лісотвірними деревними видами є : сосна звичайна – 59,5 %, дуб звичайний – 19,5 %, береза повисла – 7,5 %, вільха чорна – 7,5 %, ялина європейська та інші види – 6,0 %. Річний приріст деревини у господарстві – 89,5 тис. м³, а % заготовлі деревини від сумарного приросту становить 66,5 %.

Рис. 1. Адміністративна будівля ДП «Ізяславське ЛГ»

З 2015 року державним підприємством «Ізяславське лісове господарство» повною мірою здійснюється електронний облік деревини відповідно до Єдиної Державної системи обліку деревини. На виконання вимог пункту 21, статті 3, ЗУ «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05. 2017 р. № 2059-III державне підприємство «Ізяславське лісове господарство» з вересня 2021 року проходить процедуру оцінки впливу на довкілля щодо запланованої діяльності [30].

Структура лісництв, які підпорядковані Ізяславському лісгоспу наведена у табл. 1.

Таблиця 1

Структура лісництв, які підпорядковані Ізяславському лісгоспу

№ з/п	Назва лісництва	Площа, га
1	Білогірське	3428,1
2	Гурщанське	1233,8
3	Кунівське	2188,2
4	Лютарське	4985,4
5	Михельське	5260,5
6	Плужнянське	6958,2
	Всього:	24054, 2

У підпорядкуванні лісгоспу також транспортний цех, лісопункт, нижній склад, цех переробки деревини.

Лісогосподарська діяльність підприємства включає в себе виконання всього комплексу лісогосподарських робіт, починаючи із збору насіння до заготівлі деревини. Основною метою лісгоспу є вирощування якісних лісових культур із дотриманням усіх правил лісовідновлення. Лісовідновлення – це важлива складова всього лісогосподарського процесу, тому після проведення рубок підприємство на всі 100 % заліснює всі зрубані ділянки штучним шляхом або природним поновленням, створюючи для цього всі необхідні умови [30]. Площа створених лісових культур ніколи не буває меншою від площі зрубаних ділянок.

Лісгосп активно збільшує обсяги переробки та освоєння випуску сучасних видів продукції, яка має попит на ринках. На н/с застосовують іноземні (італійські, німецькі, польські, американські) стрічковопильні рами, сушильні камери і верстати : «Центауро», «Мост», «Мініпрофі», «Вуд-Майзер», «Пауль», «КД-700», «Хамеч» та інше новітнє обладнання (рис. 2). Лісозаготівля здійснюється за класичною технологією звалювання бензомоторними пилами, чокерне і безчокерне трелювання відбувається за допомогою тракторів різних класів. Процесом лісозаготівель займаються 2 комплексні бригади та бригади приватних підприємців. Вивезення деревини проводиться автомобілями марки ЗІЛ-131 на нижній склад [30].

Рис. 2. Сучасне деревообробне обладнання на н/с лісгоспу

Крім 2 лісозаготівельних малих комплексних бригад заготівлями деревини займаються приватні підприємці, об'єм якої становить близько 65–70 % від загальних обсягів заготівель. Вся деревина, яка вивозиться, прямує на нижній склад звідки щорічно в об'ємі понад 75 тис. м³ залізничними і автотранспортними шляхами доставляється до споживачів [30].

Рубки проводяться згідно чинного законодавства, відповідно до матеріалів лісовпорядкування, а деревина реалізовується на внутрішній ринок через проведення електронних біржових торгів, забезпечуючи сировиною вітчизняного виробника. Вибіркові та суцільні санітарні рубки призначаються відповідно до стану лісових насаджень комісією у складі представників лісопатологічної служби та спеціалістів лісгоспу. Тобто, не маючи відповідного дозвільного документа, підприємство нічого не може зрубати. Про законну діяльність підприємства свідчить ще й той факт, що з 2017 року підприємство сертифіковане за міжнародною системою сертифікації. Це є підтвердженням відповідності ведення лісового господарства вимогам вітчизняного законодавства і міжнародним стандартам [30].

Традиційно, кожного року навесні та восени підприємство приймає участь у Всеукраїнській акції «Створюємо ліси разом» (рис. 3).

Як правило, такі акції об'єднують дітей, учнівську молодь, представників органів місцевого самоврядування, громадських організацій, державних служб та всіх охочих, які не байдужі до примноження лісових масивів нашої держави.

Рис. 3. Створення лісових ділянок учнівською молоддю

За дев'ять місяців 2021 року підприємство до бюджетів усіх рівнів сплатило – 51,7 млн. грн. До державного бюджету сплачено – 26,8 млн. грн, до місцевого бюджету – 13,7 млн. грн, ЄСВ – 11,2 млн. грн, що становить – 160,5 % до відповідного періоду минулого року. Крім сплати податків, лісівники розвивають інфраструктуру району, працюють над створенням рекреаційних зон на території населених пунктів, допомагають технікою, матеріалами. За участі лісівників на Ізяславщині ремонтують об'єкти соціальної сфери і дороги, займаються організацією благоустрою, ліквідовують пожежі [30]. Постійно діючі мобільні групи оперативного реагування здійснюють патрулювання лісів.

Мобільні групи, оснащені необхідними технічними засобами, здійснюють постійний моніторинг державного лісового фонду підприємства. Зокрема для рейдових бригад закуплено безпілотний літаючий апарат та прилад нічного бачення.

РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Визначення метод (у перекладі з грецького – напрям дослідження) тлумачать як спосіб пізнання суспільства і природи, тобто певного предмету науки [4, 24]. Метод аналізу як економічної категорії – це сукупне, системне, вивчення економічної діяльності господарюючого суб'єкта з метою достовірної оцінки всіх процесів економічної діяльності, для прийняття збалансованого та ефективного управлінського рішення, планування, контролю і регулювання подальших фінансово-економічних процесів [1, 9, 21].

Основні характеристики методу економічного аналізу :

- збалансований підхід до економічних процесів господарської діяльності, який полягає в системному вивченні різних взаємозв'язків і факторів, що впливають на виробничі, економічні, фінансові результати діяльності;
- система показників, пов'язаних між собою, які всебічно і системно досліджують всі процеси господарської діяльності підприємства;
- економічне дослідження процесів у своєму розвитку, визначення зв'язку між окремими показниками та визначення факторних індикаторів впливу на загальні фінансово-економічні результати;
- об'єднання дослідження і синтезу, як двох сторін пізнання, аналізу економічних напрямків господарських процесів [5, 33, 37].

Аналіз економічних показників і процесів розпочинають із вивчення загальних даних, після чого їх конкретизують, систематизують та формулюють висновки. Метод аналізу економічних процесів впроваджується через використання точних методик економічного дослідження [1, 12, 28].

Методика економічного та господарсько-виробничого дослідження полягає в узагальненні даних, результатів, використання перевірених способів і прийомів, обробку і систематизацію аналітичної інформації [3, 8, 26].

Основні складові методики господарського аналізу :

- об'єкти досліджень;
- встановлення конкретної мети аналізу;
- систематизація показників, завдяки яким буде аналізуватись об'єкт аналізу;
- способи отримання достовірної інформації на якій ґрунтується певне дослідження;
- порядок проведення економічного дослідження;
- встановлення способів вивчення об'єкту аналізу;
- технології (в поєднанні із технічними засобами), які ефективно можна використовувати для аналітичного пізнання економічних процесів;
- узагальнення та систематизація результатів дослідження;
- практичне використання висновків економічного дослідження [1, 17].

Вибір ефективного та оптимального способу чи прийому залежить від поставлених цілей аналізу, особливостей господарських процесів, які аналізуються, достовірних джерел аналітичної інформації та інших факторів. Виокремлюють різні підходи до класифікації способів і прийомів економіко-господарських процесів. Виділяють дві основні ознаки в класифікації способів та прийомів: рівень аналітичності та значення об'єктивності.

У залежності від рівня аналітичності виділяють неформалізовані та формалізовані методи досліджень [5, 11, 15]. *Неформалізовані способи* базуються на вивченні розрахунково-економічних процесів на рівні логічного пізнання, тобто ґрунтуються на досвіді, умінні, інтуїції, знанні а отже – на суб'єктивізмі. За базу *формалізованих способів* прийнято строгі аналітичні кореляції. Тобто, економічне дослідження ґрунтується на проведенні математичних розрахунків, тому можливе їхнє застосування іншими дослідниками, де результати будуть збігатися [6, 21]. До даних економічних методів можна віднести: розповсюдженні прийоми економічної статистики, математичні прийоми дослідження взаємозв'язків (стохастичний аналіз), аналітично-розрахункові способи фінансових і економічно-господарських

розрахунків, детермінованого факторного аналізу, збалансованості і оптимізації показників ведення господарювання [21].

Порівняння є одним із найбільш поширених методів дослідження економічних процесів у даній роботі. Основна ціль методу характеризується у співставленні аналітичних показників з метою дослідження певних ознак господарських тенденцій, закономірностей і виявлених явищ [20]. Такий метод дав можливість здійснити трендовий, горизонтальний, вертикальний аналіз висновків діяльності господарюючого суб'єкта. У процесі порівняння економічних показників діяльності суб'єкта господарювання були використанні як абсолютні показники, так і відносні значення показників. Характерним прикладом порівняння значень, які відображаються абсолютною величиною, є аналіз показників основних активів, витрат лісгоспу та його доходів, а також чистого прибутку.

До відносних показників економічного дослідження належать: коефіцієнти рентабельності продукції та активів, абсолютної і поточної ліквідності, а також платоспроможності [4, 20]. У більшості таблиць до даної роботи був застосований *горизонтальний аналіз*, суть якого полягає у порівнянні значень протягом останніх років і встановлення відхилення. *Вертикальний аналіз* широко застосовувався при дослідженні структури реалізації лісопродукції, де основною ціллю було визначення питомої ваги окремої статті доходу у загальній реалізації та відображення її у відсотках до загальної суми. *Трендовий аналіз* дав можливість якісно оцінити основні позитивні і негативні тренди важливих показників економічної і виробничої діяльності лісгоспу, до яких відносять: дохід від продажу продукції, валовий прибуток, рентабельність продукції, середньорічну продуктивність праці. До основних видів порівняння відносять співставлення фактичних аналітичних значень досліджуваного періоду з аналогічними показниками інших періодів, а також співставлення фактичних даних із прийнятими галузевими чи нормативними показниками.

Наступним актуальним та ефективним методом дослідження і аналізу фінансово-економічних показників господарювання являється *деталізація*. Метод деталізації полягає в аналізі узагальнюючого економічного показника на окремі складові і вивчення впливу кожного елемента із загальної сукупності на загальний господарський результат [12]. Деталізація забезпечує визначення та встановлення негативного та позитивного впливів кожного із факторів на кумулятивний показник, вивчення наслідків відхилення та результату таких економічних змін. В даній роботі метод деталізації був використаний при аналізі структури виробництва та реалізації лісопродукції лісгоспу, де показник реалізації від продукції містить значну кількість статей.

Групування – один із найрозповсюдженіших економічних методів аналізу, завданням якого є групування і систематизація показників в однотипні групи за певними характеристиками та узагальнення даних для аналітичного вивчення. Групування здійснюється за багатьма ознаками або певними групами [1, 12]. В роботі групування проводилося затакими основними напрямками господарської діяльності: за показниками поточної та абсолютної ліквідності, платоспроможності, фінансових доходів і чистого прибутку, ефективності використання трудового колективу, виробничих та управлінських витрат підприємства.

Відносні величини – важливий економічний метод, який неодноразово був використаний у даній роботі. Відносні економічні показники показують зіставлення значення одного явища з величиною іншого. Відносні значення розраховуються співвідношенням одного показника до іншого, прийнятого за базу економічного порівняння [21, 34]. У науковій роботі були широко використані такі відносні показники: екстенсивності, оптимальності, збалансованості. На практиці використовували відносні показники у відсотках або розрахунки у коефіцієнтах [40].

Середні величини – фундаментальний економічний та фінансовий метод аналізу виробничо-господарських процесів економічної діяльності підприємства.

Середньою величиною у даній роботі вважається узагальнена характеристика однотипних процесів і явищ які відображають певну сукупність [33]. При дослідженнях господарсько-економічних процесів були застосовані такі середні економічні показники: середня динамічна, середня арифметична та середня структури.

Метод середніх величин застосований при проведенні досліджень середньорічного фонду оплати праці, середньої чисельності штатних працівників, середньорічної вартості основних засобів [32, 39].

Використані економічні методи аналізу дали можливість здійснити оцінку основних показників виробничої і економічної діяльності підприємства, що забезпечило можливість зробити достовірні висновки щодо ефективності діяльності досліджуваного суб'єкта господарювання. На основі отриманих результатів господарської діяльності у подальших розділах рекомендовані практичні напрямки вдосконалення прибутковості та ефективності діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 3

ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ

3.1. Обсяги виробництва та реалізації продукції, а також забезпеченість виробничими потужностями підприємства

Виробництво та реалізація якісної продукції є основою ефективного функціонування підприємства. У період із 2018 по 2020 роки було проаналізовано структуру реалізації в розрізі основних сортиментних позицій. Дані наведені у таблиці 2 відображають зміни, які відбулися у структурі виробництва та реалізації продукції. Загальні обсяги реалізації скоротилися на 12,7 %. Реалізація лісоматеріалів круглих скоротилася на 7 млн. грн. або на 14,4 %, дров'яна деревина зменшилась на 8,2 млн. грн., що становить 22 %.

Таблиця 2

Структура реалізації продукції за період 2018-2020 рр. у ДП «Ізяславське ЛГ»

Найменування	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення		
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	+/-	%	п.с.
Лісоматеріали круглі	48961	46,0	44337	47,3	41901	45,1	-7060	85,6	-0,9
Дров'яна деревина промислового використання	19011	17,9	15021	16,0	15096	16,2	-3915	79,4	-1,7
Дров'яна деревина непромислового використання	18242	17,1	13025	13,9	13911	15,0	-4331	76,3	-2,1
Перероблена деревина	19162	18,0	20153	21,5	20812	22,4	1650	108,6	4,4
Послуги у лісовому господарстві	1080	1,0	1201	1,3	1190	1,3	110	110,2	0,3
Всього	106456	100,0	93737	100,0	92910	100,0	-13546	87,3	-

Динаміка реалізації продукції відображена на рисунку 4.

Рис. 4. Динаміка реалізації продукції у ДП «Ізяславське ЛГ»

Обсяги реалізації продукції переробки підвищились на 1,7 млн. грн, що становить 108,6 %. Негативною тенденцією є зменшення питомої ваги лісоматеріалів круглих на 0,9 %, також зменшилась частка реалізації дров'яної деревини промислового та непромислового використання відповідно на 1,7 та 2,1 %. Скорочення у структурі реалізації лісоматеріалів круглих впливає на зниження середньої вартості реалізації деревини у круглому вигляді. Питома вага реалізації продукції переробки зросла на 4,4 %, що свідчить про покращення сортиментної структури та ефективності використання лісосічного фонду. Зростання виробництва продукції переробки впливає на створення додаткових робочих місць, створення доданої вартості та інвестицій у основне та допоміжне виробництво. Аналіз структури реалізації та випуску продукції лісового господарства дає можливість оцінити ефективність використання наявних лісових ресурсів, динаміку розвитку та потенціал підприємства на ринку лісгосподарської продукції, а також перспективи на найближчий період, що відображено у структурі на рис. 5.

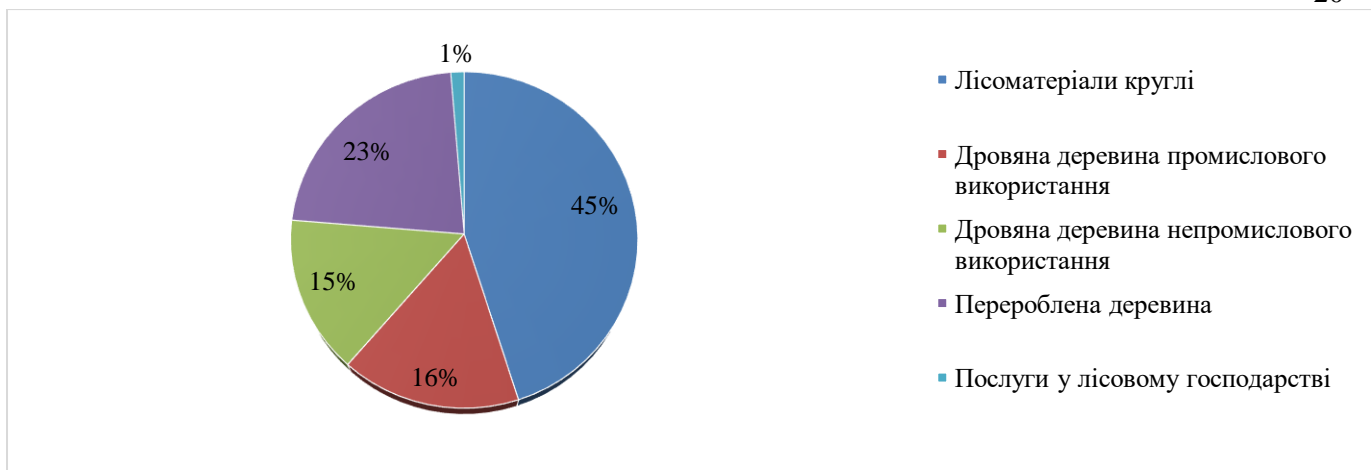

Рис. 5. Структура випуску та реалізації продукції в ДП «Ізяславське ЛГ» у 2020 р.

Показники лісозаготівлі та виробництва продукції лісового господарства є основними індикаторами розвитку підприємства [18]. Важливими факторами, що впливають на діяльність підприємства є екологічні та природно-кліматичні. Доступ до інформації щодо зміни клімату і екології дає можливість вплинути на господарські рішення та стратегічні цілі підприємства [41]. Для прийняття ефективних управлінських рішень важливим завданням є управління доходами та витратами підприємства і розрахунку межі збитковості [25, 31] (рис. 6).

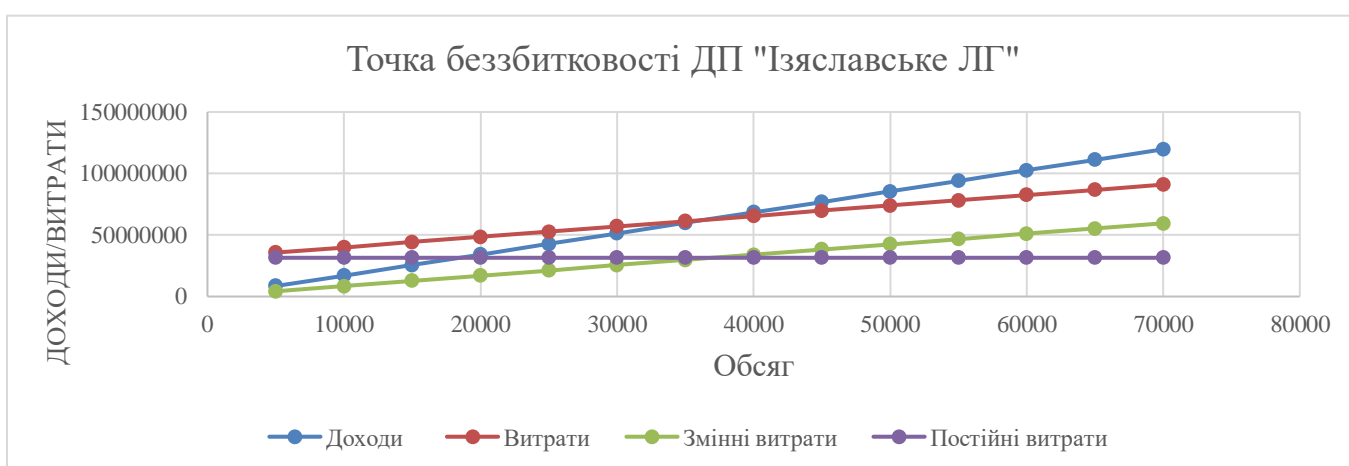

Рис. 6. Точка межі беззбитковості у ДП «Ізяславське ЛГ»

Обсяг лісозаготівель та реалізації лісоматеріалів у кількості 36627 м³ дає можливість лісгоспу забезпечити поріг беззбитковості.

Даний індикатор вказує на обсяг лісозаготівлі за якого підприємство забезпечує мінімально допустимий рівень рентабельності. Обсяг лісозаготівлі продукції об'ємом більше 36627 м³ приносить прибуток підприємству і навпаки, за недосягнення даного показника виробництва, призведе до збиткової виробничої діяльності.

Важливим завданням підприємства є забезпечення і ефективне управління його трудовими ресурсами. У наступній таблиці проаналізована тенденція середньої чисельності працівників лісгоспу та ефективності управління промислово-виробничим персоналом у межах всього підприємства (табл. 3). В умовах економічної нестабільності ДП «Ізяславське ЛГ» здійснило оптимізацію чисельності працівників підприємства. Чисельність промислово-виробничого персоналу скоротилась на 33 особи або на 13,1 % .

Таблиця 3

Динаміка чисельності промислово-виробничого персоналу та ефективність використання у ДП «Ізяславське ЛГ»

Показники	Рік			Відхилення	
	2018	2019	2020	+/-	%
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	253	254	220	-33	86,9
Середньорічна продуктивність праці на 1 працівника, тис. грн	420,8	369	422,3	1,5	100,4
Загальний фонд оплати праці, тис.грн	51222	39353	42820	-8402	83,6
Середньомісячна заробітна плата на 1 працівника, грн	16871	12911	16219	-652	96,1

Раціональна оптимізація промислово-виробничого персоналу дала змогу зменшити фонд оплати праці на 8,4 млн. грн, що становить 16,4 %. Середньомісячна заробітна плата знизилась на 652 грн або на 3,9 %. Середньорічна продуктивність праці зросла на 100,4 %, завдяки проведеній оптимізації чисельності та покращенню ефективності управління кадрами. В умовах економічної нестабільності рівень середньомісячної заробітної плати залишається вищим, ніж у середньому в галузі.

Дуже важливо відмітити позитивну тенденцію щодо випередження темпів росту продуктивності праці порівняно із темпами росту заробітної плати, що позитивно впливає на загальні фінансові результати лісгоспу. Важливим завданням підприємства є і в майбутньому забезпечити збалансування темпів росту заробітної плати і продуктивності праці – для підвищення його фінансово-господарських показників у наступних періодах [2, 10].

Ефективне управління промислово-виробничим персоналом є важливим процесом забезпечення стабільного розвитку підприємства. Збалансована та ефективна трудова політика дає можливість оптимізувати господарські процеси і фінансові результати [19]. В процесі управління трудовими кадрами підприємству необхідно враховувати трудову міграцію працездатного населення, що є одним з найскладніших у сучасних умовах ринкової економіки [7]. У даних умовах трудового ринку важливою є здатність оперативно реагувати на зміни галузевих вимог, соціальних параметрів, тенденцій ринку, забезпечення ефективності кадрової політики [14, 16].

Для реалізації поставлених завдань важливим фактором розвитку підприємства є його забезпеченість оборотними та необоротними активами [22] (табл. 4).

Таблиця 4

Ефективність використання основних фондів ДП «Ізяславське ЛГ»

Показники	Рік			Відхилення	
	2018	2019	2020	+/-	%
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн	34480	36058	37317	2837	108,2
Фондовіддача, грн	3,08	2,60	2,49	-0,59	80,8
Фондомісткість, грн	0,32	0,38	0,40	0,08	125,0
Фондоозброєність праці, тис. грн	136,3	141,9	169,6	33,3	124,4

Дані в наведеній таблиці свідчать, що лісгоспу вдалося наростити вартість основних необоротних активів на 2837 тис. грн, що становить 108,2 %. Зростання вартості основних необоротних активів є одним із індикаторів збільшення виробничого потенціалу та виробничих потужностей підприємства.

Зменшення значення фондівіддачі на 19,2 % є негативною тенденцією управління основними виробничими активами лісгоспу. Головною причиною є зменшення обсягів реалізації продукції лісового господарства. Це характеризує те, що кожна гривня інвестована у виробництво основної діяльності у 2020 році принесла менший результат від її використання, порівнюючи із 2018 роком. Показник фондомісткості зріс на 125 %, який є оберненим до показника фондівіддачі.

Фондоозброєність праці відображає забезпеченість промислово-виробничого персоналу основними виробничими активами. Проведений аналіз вищенаведеної таблиці, показав що фондоозброєність праці збільшилась на 33,3 тис. грн, що становить 24,4 %. Зростання показника фондоозброєності праці можна охарактеризувати як позитивну тенденцію діяльності підприємства, що дасть змогу збільшити обсяги продуктивності праці, а відповідно і доходи підприємства.

3.2. Аналіз фінансової стійкості, та платоспроможності підприємства

Коефіцієнт незалежності власного капіталу характеризує здатність підприємства забезпечити свою фінансово-господарську діяльність за рахунок власних джерел фінансування. Коефіцієнт автономії збільшився на 0,02 пункти. Збільшення даного показника свідчить про позитивну тенденцію, а також він наближений до нормативного значення 0,5 п.с. (табл. 5).

Таблиця 5

Аналіз фінансового стану ДП «Ізяславське ЛГ»

Показники	Рік			Відхилення, +/-
	2018	2019	2020	
Коефіцієнт автономії (незалежності власного капіталу)	0,44	0,45	0,46	0,02
Коефіцієнт фінансової залежності	2,27	2,22	2,17	-0,1
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	1,28	1,11	1,13	-0,15

Коефіцієнт фінансової залежності зменшився на 0,1 п.с., оскільки він є оберненим до коефіцієнта автономії.

Також позитивною тенденцією у діяльності лісгоспу є зниження показника співвідношення позикових та власних коштів на 0,15 п.с. у розрізі фінансових ресурсів підприємства. На основі даного аналізу можна зробити висновок, що з кожним наступним роком лісове господарство все менше користується позиковими коштами для здійснення власної економічної діяльності. Показник абсолютної ліквідності збільшився на 0,19 п.с. за рахунок збільшення коштів підприємства на поточних рахунках у банку в 2020 році (табл. 6).

Таблиця 6

Оцінка платоспроможності та ліквідності підприємства

Показники	Рік			Відхилення, +/-
	2018	2019	2020	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,13	0,12	0,32	0,19
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,26	0,22	0,36	0,1
Коефіцієнт покриття	0,78	0,89	0,88	0,1

Також потрібно зазначити, що значення коефіцієнта абсолютної ліквідності відповідає нормативним значенням, що становлять 0,2–0,2. Коефіцієнт поточної ліквідності (або покриття) збільшився на 0,10 п.с. Значення даного коефіцієнта є не набагато нижчим від нормативного, яке встановлено на рівні 0,45 п.с. Значення коефіцієнта покриття (загальна ліквідність) зріс на 0,10 п.с. Коефіцієнт покриття наближений до загальноприйнятого нормативу, що становить 0,9 або одиницю. Основними причинами росту коефіцієнту покриття є зниження короткострокових зобов'язань за рахунок заборгованості з постачальниками, виплат заробітної плати, матеріалів, запасних частин та паливно-мастильних матеріалів. Загалом підприємство можна охарактеризувати платоспроможним, лісгосп може погасити свої поточні зобов'язання, а також має достатню кількість ліквідних активів для забезпечення стабільної фінансово-господарської діяльності.

3.3. Аналіз фінансових результатів та рентабельності діяльності ДП «Ізяславське ЛГ»

Одними із найважливіших показників діяльності того чи іншого суб'єкта господарювання є отримані фінансові результати. Аналіз даних таблиці 7 свідчить, що у 2020 році, порівняно з 2018 роком, чистий дохід від реалізації продукції зменшився на 12,7 %. Основними причинами є зниження цін на лісоматеріали та зменшення обсягів лісозаготівлі та виробництва деревини.

Таблиця 7

Аналіз доходів та витрат ДП «Ізяславське ЛГ»

Показники	Рік			Відхилення	
	2018	2019	2020	+/-	%
Чистий дохід від реалізації продукції та наданих послуг, тис. грн	106456	93737	92910	-13546	87,3
Виробнича собівартість реалізованої продукції, тис. грн	87897	80517	80244	-7653	91,3
Валовий прибуток, тис. грн	18559	13220	12666	-5893	68,2
Інші операційні доходи, тис. грн	2546	644	498	-2048	19,6
Адміністративні витрати, тис. грн	10273	9183	8963	-1310	87,2
Витрати на збут, тис. грн	5037	2939	2640	-2397	52,4
Інші операційні витрати, тис. грн	4241	974	296	-3945	7,0
Прибуток від операційної діяльності, тис. грн	1554	768	1265	-289	81,4
Прибуток до оподаткування, тис. грн	1687	1299	1262	-425	74,8
Чистий прибуток, тис. грн	1299	982	1024	-275	78,8

Собівартість реалізованої продукції знизилась на 8,7 млн. грн або на 8,7 %, що пояснюється, в першу чергу, зменшенням фонду оплати праці, а також скороченням обсягів лісозаготівлі та виробництва деревини. Валовий прибуток зменшився на 31,8 %, що пов'язано із зменшенням доходів підприємства і збільшенням витрат на технологічні операції, які пов'язані із заготівлею та транспортуванням деревини [35].

Також зменшились адміністративні витрати на 12,8 % за рахунок скорочення витрат на утримання загальногосподарських будівель, оптимізації заробітної плати (а відповідно і відрахувань на соціальні заходи адміністративного персоналу), податків, які відносяться до загальногосподарських витрат. Витрати, пов'язані зі збутом продукції, знизились на 52,4 %, що становить 2,3 млн. грн у рік. Зниження витрат на збут пов'язане із зміною логістичних маршрутів, тобто реалізації деревини із проміжних складів (це дає змогу зменшити відстань транспортування лісопродукції). За останні три роки темпи падіння доходів випереджали темпи зниження витрат, що негативно вплинуло на фінансові результати, внаслідок чого чистий прибуток скоротився на 21,2 %. (рис. 7).

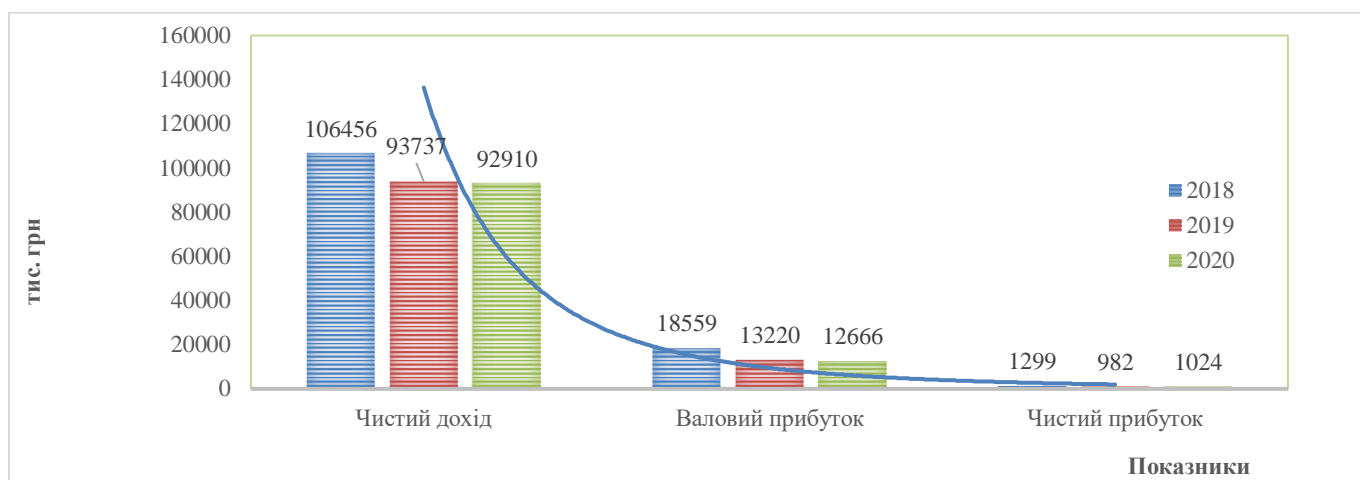

Рис. 7. Динаміка основних фінансових результатів діяльності підприємства

Рентабельність – це показник, який характеризує ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства, а також оцінює рівень управління його активами. Аналіз рентабельності ДП «Ізяславське ЛГ» наведено у таблиці 8. Провівши аналіз трьох останніх років, рентабельність діяльності лігоспу зменшилась на 0,1 %. Зниження рівня рентабельності пов'язано зі зменшенням чистого доходу та чистого фінансового результату підприємства. Рентабельність активів знизилась на 0,8 %, у зв'язку із неоптимальним управлінням необоротних активів та оборотних запасів підприємства.

Аналіз прибутковості фінансово-господарської ДП «Ізяславське ЛГ»
за 2018-2020 рр.

Показники	Рік			Відхилення, +/-
	2018	2019	2020	
Рентабельність діяльності, %	1,2	1,0	1,1	-0,1
Рентабельність активів, %	4,9	3,8	4,1	-0,8
Рентабельність власного капіталу, %	11,3	8,5	8,7	-2,6
Рентабельність продукції, %	17,4	14,1	13,6	-3,8

Прибутковість власного капіталу також знизилась на 2,6 %, що характеризує погіршення ефективності управління власними фінансовими інструментами підприємства. Рентабельність реалізованої продукції зменшилась на 3,8 %, у зв'язку із збільшенням виробничої собівартості реалізованої лісопродукції. Підприємства лісової галузі працюють в умовах дефіциту аналітичної інформації і невизначеності, що погіршує і так достатньо нестабільний економічний стан.

Фінансово-економічний аналіз свідчить про погіршення ефективності управління ресурсами та ефективності використання засобів виробництва. Основними факторами, які впливають на такий незадовільний стан, є зростання податку за використання лісових ресурсів, значні платежі в лісовій галузі, зростання цін на матеріали і запасні частини для господарських потреб підприємства, нестабільний курс гривні щодо іноземних валют.

ВИСНОВКИ

Завдяки економічному аналізу фінансово-господарської діяльності можна оцінити основні показники роботи підприємства, зробити висновки і рекомендації для його майбутнього розвитку.

1. Доходи від реалізації лісопродукції скоротилися на 12,9 %, у зв'язку із зниженням обсягів лісозаготівель, нестабільності ринку деревини, а також зниження рівня цін і коливання національної валюти. На відміну від реалізації лісоматеріалів круглих, виробництво переробленої деревини має показник зростання на 108,6%.

2. Дослідження структури реалізації і випуску продукції свідчить про зростання питомої ваги переробленої деревини на 4,4 %, що дає змогу диверсифікувати свою діяльність на ринку лісгосподарської продукції. Питома вага найбільш ліквідної деревини у структурі реалізації знизилась на 0,9 %, що свідчить про погіршення ефективності використання наявного фонду лісових ресурсів. Дров'яна деревина промислового та непромислового використання також знизилась на 3,8 %.

3. В умовах економічної нестабільності ринку ДП «Ізяславське ЛГ» здійснило оптимізацію чисельності персоналу лісового господарства. Чисельність промислово-виробничого персоналу скоротилась на 33 особи (або на 13,1 %). Реалізована програма оптимізації персоналу підприємства дала можливість зменшити фонд оплати праці лісгоспу на 16,4 %. Раціональна оптимізація чисельності кадрів дала змогу підвищити рівень продуктивності праці на 100,4 %. Негативною тенденцією є зниження рівня середньомісячної заробітної плати на 3,9 %. У подальшому підприємство має забезпечити більш ефективний баланс між рівнем оплати праці та його продуктивністю.

4. У загальному фінансово-господарська діяльність підприємства є фінансово незалежною від зовнішніх джерел фінансування та спроможна забезпечити платоспроможність та ліквідність лісгоспу.

5. Показник фінансової автономії становить 46 %, що є свідченням збалансованості власних та зовнішніх інструментів фінансування виробничої діяльності. Підприємство має фінансову можливість погасити поточні зобов'язання про що свідчить коефіцієнт поточної ліквідності, який становить 0,88, коефіцієнт абсолютної ліквідності, який зріс до рівня 32 %. Платоспроможність лісгоспу забезпечується наявністю найліквідніших активів у формі коштів на банківських рахунках та короткострокової дебіторської заборгованості.

6. Узагальнюючим показником ефективності ведення господарської діяльності є рентабельність та чистий прибуток підприємства. Чистий фінансовий результат підприємства за підсумками 2020 року склав 1024 тис. грн, що на 275 тис. грн менше, ніж за період 2018 року (або на 21,2 %). Показник рентабельності реалізованої продукції знизився на 3,8 %, а прибутковість ведення господарської діяльності знизилась на 0,1 %. Падіння чистого прибутку та рентабельності характеризує погіршення фінансового стану та ефективності господарської діяльності підприємства.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. В умовах фінансово-економічної нестабільності та мораторію на експорт лісоматеріалів круглих потрібно збільшити ефективну переробку деревини. Пропускна спроможність обладнання здатна забезпечити збільшення питомої ваги продукції переробки із 22,4 до 35 %. Збільшення обсягів та реалізації переробленої деревини – це комплексний підхід, завдяки якому лісгосп має можливість покращити основні показники фінансового-господарської діяльності. Зростання обсягів переробки деревини створить для лісгоспу додаткові робочі місця, диверсифікує напрямки діяльності, забезпечить передумови інвестування в основні фонди, підвищить рівень продуктивності праці. За рахунок створення додаткової вартості і зниження собівартості продукції, підприємство має можливість збільшити рентабельність продукції із 13,6 до 25 %.
2. На основі нових підходів якісного сортування та відбору цінних сортиментів деревини рекомендуємо покращити значення показника виходу лісоматеріалів із 45,1 до 55 %. Завдяки зміні структури лісозаготівель та реалізації деревини у круглому вигляді, і відповідно збільшення питомої ваги високовартісної деревини, підприємство отримає додаткові доходи від реалізації лісоматеріалів круглих. Також зниження собівартості лісопродукції і підвищення середньої ціни (завдяки якісній зміні структури лісозаготівлі) дасть можливість збільшити чистий прибуток.
3. Пропонуємо запровадити на підприємстві безвідходне та екологічно чисте виробництво за рахунок залишків лісосічних відходів та невикористаних відходів переробки деревини. Великий попит та ціни на паливну сировину дадуть значні можливості лісгоспу отримати додаткові доходи за мінімальних витрат на переробку та транспортування паливної продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойчик І. М. Економіка підприємства: [посібник]. Київ: Атіка, 2006. 528 с.
2. Василенко В. О., Ткаченко Т. І. Стратегія управління підприємством: Київ: Центр літератури, 2014. 402 с.
3. Вігуржинська С. Ю. Економіка підприємства. Київ: Освіта, 2003. 234 с.
4. Головка Т. В. Методика аналізу фін-звітності підприємства. Київ: Компас, 2000. 295 с.
5. Голубева Т. С., Методологічні підходи до оцінювання ефективності діяльності підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. Вип. 59, 2011. С. 321.
6. Гриньов А. В. Організація та управління на підприємстві. Харків: «Інжек», 2004. 329 с.
7. Даніч В. М., Пархоменко Н.О. Вивчення і визначення кризового стану підприємства. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2013. № 4. С.208–218.
8. Дзюбенко О. М. Підходи до економ-аналізу рентабельності ЛГ підприємств. *Вісник ЖДТУ*. 2018. № 1. С. 9–15.
9. Дудукало Г. О. Аналіз методик оцінки ефективності управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2012. № 3. С. 12–19.
10. Іванюта С. М. Антикризове управління. Київ: ЦУЛ, 2007. 288 с.
11. Іщенко І. І., Терещенко С. П. Оцінка економічної ефективності виробництва та затрат. Київ: Вища школа, 2014. 188 с.
12. Економічний аналіз: [посібник] / Болюх М.А. та ін. Київ: КНЕУ, 2001. 540 с.
13. Єлецьких С. Я. Фінансова санація і банкрутство підприємств: [посібник] Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 175 с.
14. Жежкун І. М. Тенденції змін у фінансово-економічному стані лісогосподарських підприємств. *УКРНДІЛГА*. 2009. Вип. 116. С. 282–290.
15. Коваль Я. В. Економічна оцінка природних ресурсів лісового фонду України. Київ: РВПС НАН України, 2004. 164 с.
16. Ковальов Д. В., Плетнікова І. А. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства. *Економіка*. 2000. Вип. 4. С. 35–41.
17. Ковальчук І. В. Економіка підприємства : [посібник]. Київ: Знання, 2008. 682 с.

18. Кондратюк В. А. Эффективность лесного комплекса. *Лесная промышленность*. 2003. Вып 1. С. 2–4.
19. Колісник М. К. Антикризове управління підприємством. Київ: Кондор, 2007. 274 с.
20. Коробов М. Я. Економічний аналіз діяльності підприємства. Київ: Знання, 2002. 296 с.
21. Костирко Р. О. Фінансовий аналіз: [навчальний посібник]. Харків: Фактор, 2007. 784 с.
22. Котляр М. Л. Оцінка фінансово-економічної стійкості підприємств на базі аналітичних коефіцієнтів. *Фінанси*. 2013. Вип. 1. С. 113–118.
23. Лігоненко Л. К. Антикризове управління підприємством. Київ: КНТЕУ, 2001. 580 с.
24. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів і стану підприємства. Київ: Вища школа, 2003. 278 с.
25. Озерян В. О. Впровадження внутрішньогосподарської звітності на підприємствах лісового господарства. *Вісник Львівської комерційної академії*. 2011. № 35. С.241–246.
26. Отенко В. І. Формування аналітичних інструментів оцінки ефективності діяльності підприємства. *Бізнес інформація*. 2014. № 5. С. 11–22.
27. Олійничук О. І. Особливості ЛГ виробництва і підвищення його ефективності. *Проблеми розвитку економіки регіону*. 2009. №. 5. С. 148–154.
28. Оцінка фінансової стійкості підприємства: [монографія] / Кизим М. О.та ін. Харків: Інжек, 2003. 145 с.
29. Пономаренко В. С. Стратегія розвитку підприємств в кризових умовах. Харків: Інжек, 2010. 323 с.
30. Проект організації і розвитку ДП «Ізяславське ЛГ». Ірпінь, 2018. 363 с.
31. Римар М. В. Удосконалення інвестиційного забезпечення лісового господарства. *Проблеми інтеграції науково-освітнього, інтелектуального потенціалу в державотворчому процесі*. 2007. № 1. С. 269–275.
32. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства. Київ: Знання, 2004. 656 с.

33. Старинець О. Г. Методики фінансового аналізу діяльності підприємств за антикризового управління. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 17. С. 87–91.
34. Тюленева Ю. В., Ліннік І. М. Вибір та обґрунтування системи показників для оцінки ефективності діяльності. *Розвиток підприємництва як фактор росту національної економіки*. 2016. С.232.
35. Хом'як В. С. Аналіз фінансово-господарської діяльності ДП «Ізяславське ЛГ» в умовах економічної нестабільності. *Ліс, наука, молодь*. Поліський університет, 2021. С. 235.
36. Шваб Л. А. Економіка підприємства: [посібник]. Київ: Каравела, 2005. 568 с.
37. Швиданенко Г. О., Дмитренко А. І. Бізнес-діагностика підприємств: [посібник]. Київ: КНЕУ, 2008. 345 с.
38. Швець М. В. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємств лісового господарства в умовах еколого-економічної нестабільності. *Наукові горизонти*. 2020. № 6. С. 92–101.
39. Шиян Д. В., Строченко Н. І. Фінансовий аналіз. Київ: АСК, 2005. 240 с.
40. Petrashuk M. Ya., Homyak V. S., Levchenko V. A., Bondarchuk B. O. Analysis of modern financial and economic activity of forestry SE. *Сучасні проблеми лісового господарства та екології*: Житомир: Поліський університет, 2021. С. 136–139.
41. Shvets M.V., Petrashuk M.Ya., Homyak V.S., Levchenko V.A., Bondarchuk B.O. The results of economic and financial activities of State forestry enterprises in the Zhytomyr region. *Екосистемні послуги лісів та урболандшафтів*. Київ : Нубіп, 2021. С. 124.